

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 64, став 1, точка 22 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 3/02, 51/03, 85/03, 40/04 и 129/06) и член 106 став 2 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

ОДЛУКА

**за содржината на ревизијата на работењето и на годишните финансиски
извештаи на банката
(„Службен весник на РМ“ бр. 146/2007)**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа Одлука се пропишува содржината, односно опфатот на ревизијата на работењето и на годишните финансиски извештаи на банката, која ја врши друштвото за ревизија.

2. Ревизијата на банката се врши во согласност со Законот за ревизија, Законот за банките, Меѓународните стандарди за ревизија и Кодексот за етика на професионалните сметководители утврдени од страна на Меѓународната федерација на сметководители (IFAC), со одредбите на оваа Одлука, како и со други прописи и практики при вршењето на ревизија.

II. СОДРЖИНА (ОПФАТ) НА РЕВИЗИЈАТА НА БАНКАТА

3. Ревизијата од точка 1 од оваа Одлука, се состои од ревизија на работењето и на годишните финансиски извештаи на банката, изготвени од страна на банката врз основа на сметководствената регулатива којашто е во примена (во понатамошниот текст: ревизија на банката).

4. По извршената ревизија на банката, друштвото за ревизија треба да изготви Извештај за финансиските извештаи на банката, односно мислење за тоа дали годишните финансиски извештаи на банката се изработени во согласност со сметководствената регулатива којашто е во примена, дали финансиските извештаи даваат вистинска и објективна слика или дали ги прикажуваат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на банката на датумот на финансиските извештаи и резултатите од работењето и паричните текови за годината, којашто завршува на датумот на финансиските извештаи.

5. Кон Извештајот (мислењето) од точка 4 од оваа Одлука друштвото за ревизија треба да ги приложи финансиските извештаи на банката кои се предмет на ревизијата, (Билансот на успех, Билансот на состојба, Извештајот за промените на капиталот, Извештајот за паричниот тек и Белешките кон финансиските извештаи), изготвени во согласност со сметководствената регулатива којашто е во примена.

6. Кон Извештајот (мислењето) од точка 4 и кон финансиските извештаи од точка 5 од оваа Одлука, друштвото за ревизија треба да ги приложи и:

6.1. Писмото на друштвото за ревизија до надзорниот и до управниот одбор на банката;

6.2. Прегледот на корекциите во финансиските извештаи на банката предложени од страна на друштвото за ревизија, и тоа, одделно, корекциите коишто банката ги прифатила и коишто соодветно се внесени во финансиските извештаи и корекциите коишто банката не ги прифатила;

6.3. Извештаите што банката ги доставува до Народната банка за потребите на супервизијата со состојба на датумот на финансиските извештаи за тековната година, кои се однесуваат на адекватноста на капиталот, отворената девизна позиција, кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, ризикот на каматна стапка, оперативниот ризик и други ризици за кои од страна на Народната банка се пропишани соодветни извештаи. Овие извештаи ги подготвува банката и треба да бидат усогласени со финансиските извештаи од точка 5 од оваа Одлука. Доколку се извршени корекции на годишните финансиски извештаи, утврдените разлики одделно се искажуваат;

6.4. Додаток, кој содржи најмалку:

6.4.1. Опис на политиките и процедурите на банката за одржување на адекватноста на капиталот, висината на стапката на адекватност на капиталот на датумот на финансиските извештаи, опис на интерните процедури на банката (доколку постојат) за следење и оценка на потребната висина на сопствените средства во согласност со видот и обемот на нејзините активности и дали се почитува така определена стапка на адекватност на капиталот;

6.4.2. Опис на системите на банката за управување со ризиците, односно опис на усвоените политики на банката за управување со ризици и процедури за идентификување, мерење и контрола на поодделните ризици, доколку такви политики и процедури постојат, со евентуални препораки на друштвото за ревизија во врска со управувањето со одделните ризици. Друштвото за ревизија треба да наведе и дали банката применува интерни методологии за утврдување на интерните лимити за изложеност кон одделните ризици и дали тие лимити се почитуваат. Треба да се наведат и мерките кои банката ги презема заради евентуалното надминување на законските или интерно утврдените лимити. Притоа, треба да се опфатат најмалку: кредитниот ризик, ризикот на каматни стапки кој произлегува од портфолиото на банкарските активности, валутниот ризик, пазарниот ризик, ликвидносниот ризик, оперативниот ризик, ризикот од концентрација, ризикот од капитални вложувања и од вложувања во недвижности итн. Дополнително, треба да се наведе и концентрацијата на изложеноста од аспект на ризикот на земја; концентрацијата на средствата и обврските кон одделни лица и ризикот од неа; опис на ризиците кои произлегуваат од активностите поврзани со друштвата за помошни услуги на банката. Друштвото за ревизија дава опис на нивото и промените во висината на исправката на вредноста и на издвоената посебна резерва;

6.4.3. Опис на водењето на трговските книги, соодветноста на сметководствените политики и процедури на банката, како и вреднувањето на билансните и вонбилансните средства и обврски, со евентуални препораки на друштвото за ревизија;

6.4.4. Опис на усогласеноста на работењето на банката со прописите со кои се регулира контролната функција на Народната банка. Доколку друштвото за ревизија воочи значителни неправилности и неусогласености со прописите, треба задолжително да ги наведе во овој дел од Извештајот, вклучително и евентуалните мерки кои банката ги презела за надминување на неусогласеностите;

6.4.5. Опис на точноста и комплетноста на извештаите од точка 6.3., што банката ги доставува до супервизијата на Народната банка (кои се однесуваат на адекватноста на капиталот, отворената девизна позиција, кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, ризикот на каматна стапка, оперативниот ризик и други ризици за кои од страна на Народната банка се пропишани соодветни извештаи), преку оценка дали се изработени согласно со она што е пропишано од страна на Народната банка;

6.4.6. Оценка на системите на внатрешна контрола и оценка дали внатрешната ревизија функционира во согласност со Законот за банките, како и евентуални препораки на друштвото за ревизија за унапредување;

6.4.7. Оценка на сигурноста на информативниот систем од аспект на неговата усогласеност со работењето и со целите на банката, заштитата на податоците и воспоставените системи за контрола, при што друштвото за ревизија треба да ја наведе и методологијата врз основа на која ја извршило оценката на сигурноста на информативниот систем, како и евентуално да даде препораки за нејзиното унапредување. Друштвото за ревизија треба да даде коментар дали банката изготвила и имплементирала политики и процедури за сигурност на информативниот систем;

6.4.8. Опис на точноста и комплетноста на податоците кои банката е должна да ги објави, согласно со Одлуката за објавување извештаи и податоци од страна на банката;

6.4.9. Опис на мерките и активностите преземени од страна на банката, заради постапување по мерките изречени од страна на Народната банка;

6.4.10. Опис на системите на банката за спречување перење пари, како и почитувањето на соодветните прописи;

6.4.11. Краток опис на финансиските активности кои ги врши банката во согласност со издадената дозвола за основање и работа од страна на гувернерот на Народната банка, со истакнување на активностите кои се содржани во дозволата за основање и работа, а коишто банката сè уште не започнала да ги врши;

6.4.12. Прашалниците кои се составен дел на оваа Одлука, пополнети од страна на друштвото за ревизија.

II.1 Ревизија на банкарската група

7. При ревизијата на работењето и на финансиските извештаи на банкарската група, друштвото за ревизија треба да ги опфати и:

7.1. Описот на применетиот метод на консолидација. Доколку матичното лице на банкарската група го променило методот на консолидација во годината за која финансиските извештаи и работењето се предмет на ревизија, ревизорот

треба да ја истакне промената, да ги наведе причините поради кои таа е направена и да ги прикаже ефектите од таа промена врз консолидираните финансиски извештаи;

7.2. Ефектите од консолидацијата;

7.3. Описот на составот на банкарската група, при што за сите одделни членки на групата се наведува: називот, седиштето, претежната дејност, износот на активата и капиталот, учеството на матичното лице во вкупниот број акции и во акциите со право на глас на секој член на банкарската група;

7.4. Називот на друштвото или друштвата за ревизија кои ја извршиле ревизијата на членките во банкарската група, како и мислењето на ревизорот за нивните финансиски извештаи;

7.5. Листата на другите финансиски институции и друштва за помошни услуги на банката, кои се подредени лица во банкарската група, но се исклучени од консолидацијата за супервизорски цели, со наведување на причините заради кои се исклучени од консолидацијата;

7.6. Оценката на системите за управување со ризик на банкарската група, преку опис на усвоените политики за управување со ризици и процедурите за идентификување, мерење и контрола на поодделните ризици, со евентуални препораки на друштвото за ревизија во врска со управувањето со одделните ризици.

III. СОРАБОТКА И ИЗВЕСТУВАЊЕ

8. Друштвото за ревизија е должно да го достави до Народната банка Извештајот (мислењето) од точка 4, финансиските извештаи од точка 5, како и елементите од точка 6 од оваа Одлука, најдоцна до 30.04 од тековната година за претходната година.

9. Доколку банката прифатила корекции во годишните финансиски извештаи (во врска со точка 6.2 од оваа Одлука), соодветните измени во своите деловни книги треба да ги направи најдоцна во рокот во кој се доставува месечниот извештај за состојбата и прометот на сите сметки за 30 јуни од тековната година.

10. Народната банка нема да го прифати Извештајот на друштвото за ревизија доколку утврди дека не се темели на објективни факти за финансиската состојба на банката или дека Извештајот, како и елементите од точките 5 и 6 од оваа Одлука не се изработени во согласност со Законот за банките и со оваа Одлука.

11. Банката е должна, во рок од 15 дена по усвојувањето на Извештајот од страна на собранието, да го објави Извештајот од извршената ревизија на работењето и на финансиските извештаи, и тоа на следниот начин:

- На својата интернет-страница да ги објави: Извештајот (мислењето) на друштвото за ревизија од точка 4 од оваа Одлука и финансиските извештаи од точка 5 од оваа Одлука. Тие остануваат на интернет-страницата на банката сè до објавувањето на Извештајот за следната година.

- Во барем еден дневен весник да ги објави: Извештајот (мислењето) на друштвото за ревизија од точка 4 од оваа Одлука и финансиските извештаи од точка 5 од оваа Одлука, без Белешките.

Банката којашто е предмет на консолидирана супервизија е должна да го објави Извештајот за извршената ревизија на консолидирана основа, на начинот што е утврден во став 1 од оваа точка, во рок од 15 дена од усвојувањето на Извештајот од страна на собранието на матичното лице на банкарската група.

12. Банката е должна, да достави до Народната банка копија од објавата во дневен весник од точка 11 од оваа Одлука, во рок од 5 дена од објавата.

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

13. Оваа Одлука се применува соодветно и на филијалите на странските банки и на штедилниците.

14. Оваа Одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува за финансиските извештаи со состојба на 31.12.2008 година.

Обр.02-15/XI-1/2007
29 ноември 2007 година
Скопје

м-р Петар Гошев
гувернер и
претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија

ПРАШАЛНИЦИ
(во врска со точка 6.4.12 од Одлуката)

Следните прашалници треба да бидат целосно пополнети,
при што друштвото за ревизија не треба да се ограничува само на прашањата
наведени во овие прашалници.

Во колоната „коментар“ се наведува и врската со документ од точките 5, 6 и 7 од
оваа Одлука, во кој одредено прашање е подетално обработено.

	Сопствени средства и адекватност на капиталот	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали банката има политика за одржување на сопствените средства?			
2	Дали оваа политика редовно се ревидира?			
3	Дали банката усвоила процедури за следење на висината на сопствените средства, од аспект на сегашните и идните потреби, во зависност од обемот и нивото на ризичност на активностите на банката?			
4	Дали банката одредила интерна стапка на адекватност на капиталот на поединечна и на консолидирана основа (доколку банката е матично лице)?			
5	Дали банката ја одржува интерно одредената стапка на адекватност на капиталот?			
6	Дали сопствените средства се пресметани во согласност со методологијата пропишана од Народната банка?			
7	Дали пресметката на адекватноста на капиталот е во согласност со методологијата пропишана од Народната банка?			
8	Дали банката точно и навремено ја известува Народната банка за сопствените средства и за стапката на адекватност на капиталот, на датумот на финансиските извештаи?			
9	Дали банката има софтверска поддршка за подготовка на извештаите за пресметка на сопствените средства и на стапката на адекватност на капиталот ?			
10	Дали банката врши тестирање (симулации) на влијанијата од новите вложувања врз стапката на адекватност на капиталот, пред да се усвојат одлуките за одредени големи вложувања?			
11	Дали банката прави стрес-тестови на адекватноста на капиталот?			
12	Дали банката вложува во имот кој не го користи за извршување на своите активности, освен во оној што е стекнат врз основа на ненаплатени побарувања?			
13	Дали надзорниот одбор ги одобрува капиталните делови и вложувањата во хартии од вредност кои надминуваат 5% од сопствените средства на банката?			
14	Дали имотот на банката во земјиште, згради, опрема и капитални делови во нефинансиските институции надминува 60% од сопствените средства на банката?			
15	Дали агрегатниот износ на капиталните делови на			

	банката во нефинансиските институции надминува 30 % од сопствените средства на банката?			
16	Доколку одговорот на прашањата број 14 или 15 е ДА, дали надминувањето на лимитите се случило поради тоа што банката презела одредена материјална вредност заради наплата на побарување и не ја продала во рок од три години?			
17	Дали поединечен капитален дел на банката во нефинансиската институција надминува 15 % од сопствените средства на банката?			
18	Доколку одговорот на прашањето број 17 е ДА, дали надминувањето на лимитот е последица на преземањето акции или удели заради наплата на побарување, коишто банката не успела да ги продаде во рок од 3 години од преземањето?			
19	Дали банката остварува контрола во нефинансиска институција?			
20	Дали банката поседува над 5% од акциите на друга банка или небанкарска финансиска институција која поседува повеќе од 5% од вкупните акции на банката?			
21	Дали банката ги почитува изречените мерки од гувернерот на Народната банка во врска со сопствените средства и адекватноста на капиталот?			
22	Дали акционер со квалификувано учество во банката продал дел од своите акции со што го намалил своето учество под прагот за кој добил согласност од Народната банка, без притоа да ја извести Народната банка?			
23	Дали банката ја известила Народната банка за промени во сопственичката структура или за нова емисија на акции?			
24	Дали акционерите на банката ја известила Народната банка за склучените договори со кои се здружуваат правата на глас од акциите во банката во законските рокови?			
25	Дали акционерите на банката, кои стекнале квалификувано учество во банката, побарале и добиле согласност од Народната банка?			
26	Дали при откуп на сопствени акции е постапено во согласност со регулативата?			
27	Дали внатрешната ревизија на банката има процедури за ревизија во доменот на сопствените средства на банката и адекватноста на капиталот?			
28	Дали фреквенцијата на внатрешните ревизии во овој домен е во согласност со обемот на активностите и со изложеноста на банката на ризици?			
29	Дали се почитуваат препораките дадени од внатрешната ревизија?			
30	Дали банката обезбедува редовно следење на регулативата во врска со сопствените средства и адекватноста на капиталот?			

	Кредитен ризик	ДА	НЕ	Коментар
	<i>Ревизорот самостојно, според правилата на струката одлучува за оценој на ставки од акциите (биланс и</i>			

	<i>вонбилансна) кои ќе бидат предмет на ревизијата. При тоа, ревизорот треба да го објасни методот за извршениот избор на клиентите на банката кои се одфайени со ревизијата. Ревизорот треба да даде опис на методологијата на банката за класификација на поединечна и на група основа</i>			
1	Дали банката има стратегија за кредитирање и политика и процедури за управување со кредитниот ризик?			
2	Дали политиката на банката е во согласност со стратешките цели и планови и дали ги дефинира основните принципи за управување со кредитниот ризик?			
3	Дали политиката и процедурите редовно се ревидираат?			
4	Дали се дефинирани овластувања за одобрување на изложености?			
5	Дали вработените во банката, кои се вклучени во извршувањето на кредитната функција и во управувањето со кредитниот ризик, се запознаени со содржината на кредитната политика и политиката за управување со кредитниот ризик и дали ја почитуваат?			
6	Дали банката ги применува основните процеси при управувањето со кредитниот ризик-идентификација, мерење и оценка, следење и намалување?			
7	Дали кредитните процедури на банката се дефинирани и документирани?			
8	Дали политиката за управување со кредитниот ризик и соодветните процедури се формално усвоени?			
9	Дали банката го следи и дали управува со ризикот на земја?			
10	Дали управувањето со кредитниот ризик се врши независно, односно одвоено од другите активности поврзани со кредитирањето?			
11	Дали при оценка на кредитниот ризик на поединечен комитент се земаат предвид и поврзаните лица?			
12	Дали банката има проценка на обезбедувањето по кредитите и процедури за реализација на обезбедувањето по кредитите?			
13	Дали во банката се дефинирани и дали се почитуваат контролните процедури при исплата на средства, односно наплата на средства од комитент?			
14	Дали се врши контрола и следење на договорната намена на одобрените кредити?			
15	Дали банката има систем за известување за одобрените кредити, достасаните побарувања, исклучоците од политиките и процедурите, концентрацијата на изложеноста итн.?			
16	Дали поединечната изложеност кон лице и кон лицата поврзани со него надминува 25% од сопствените средства на банката?			
17	Дали изложеноста на банката кон подружница надминува 10% од сопствените средства на банката?			
18	Дали изложеноста на банката кон акционер со квалификувано учество во банката и кон лицата поврзани со него надминува 10% од сопствените средства на банката?			
19	Дали изложеноста на банката кон лице со посебни права и одговорности и кон лицата поврзани со него надминува			

	3% од сопствените средства на банката?			
20	Дали вкупниот износ на изложеностите од прашањата број 17, 18 и 19 надминува 65% од сопствените средства на банката?			
21	Дали кредитите кон лицата од прашањата број 17, 18 и 19, во поединечен износ над 1 милион денари, се одобрени врз основа на одлука на надзорниот одбор?			
22	Дали условите под кои се одобрени кредитите на лицата од прашањата број 17, 18 и 19 се поповолни од условите коишто се применуваат за другите комитенти на банката, при еднакво ниво на ризик?			
23	Дали вкупниот износ на големи изложености (над 10% од сопствените средства) го надминува осумкратниот износ на сопствените средства на банката?			
24	Дали банката обезбедила систем за следење дали одобрен кредит е искористен за купување акции во банката?			
25	Дали банката одобрила кредит со залог на акции од истата банка?			
26	Дали банката има соодветен систем за утврдување и издвојување на исправката на вредноста на изложеноста кон кредитен ризик, како и за формирање на посебната резерва?			
27	Дали банката има процедури за наплата на нефункционалните кредити?			
28	Дали кредитните досиеја се водат во согласност со регулативата?			
29	Дали внатрешната ревизија на банката има усвоено методологија за ревизија на кредитната функција и на управувањето со кредитниот ризик?			
30	Дали фреквенцијата на ревизиите на кредитната функција, спроведени од внатрешната ревизија на банката, е во согласност со обемот на кредитното работење и со изложеноста на банката на кредитниот ризик?			
31	Дали внатрешната ревизија има наоди и препораки за унапредување на процесот на управување со кредитниот ризик?			
32	Дали се почитуваат препораките од внатрешната ревизија?			
33	Дали банката има систем на проверка на изложеноста на кредитен ризик пред воведувањето нови производи и услуги?			
34	Дали банката обезбедува редовно следење на регулативата во врска со управувањето со кредитниот ризик?			
35	Дали кредитната функција на банката е поддржана со софтверски алатки, особено во врска со доделените овластувања за одобрување изложености, а во согласност со обемот и сложеноста на деловните активности на банката?			
36	Дали процедурите на банката се во рамки на одредбите на Законот за заштита на потрошувачите при договори за потрошувачки кредити?			

	Ризик на каматна стапка кој произлегува од портфолиото на банкарските активности	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали банката има политика за управување со ризикот од каматна стапка?			
2	Дали политиката на банката е во согласност со стратешките цели и дали ги дефинира основните принципи за управување со ризикот од каматна стапка?			
3	Дали политиката на банката за управување со ризикот од каматна стапка и другите соодветни интерни процедури редовно се унапредуваат и се надополнуваат во зависност од пазарните услови и обемот на активности на банката?			
4	Дали соодветните вработени во банката се запознаени со содржината на политиката за управување со ризикот од каматна стапка и дали таа се применува?			
5	Дали банката ги применува основните процеси при управувањето со ризикот од каматна стапка-идентификација, мерење и оценка, следење и контрола?			
6	Дали активностите на управување со ризикот од каматна стапка се издвоени од активностите на тргување во рамки на организациската структура на банката?			
7	Дали банката има процедури за управување со ризикот од каматна стапка и интерни процеси за следење на тие активности?			
8	Дали банката има дефинирани лимити заради минимизирање на ризикот од каматна стапка?			
9	Дали банката има процедури и активности кои се применуваат во случај на надминување на интерните лимити?			
10	Дали банката користи деривати за управување со ризикот на каматна стапка?			
11	Дали во банката се вршат анализи на изложеноста на каматен ризик при воведувањето нови продукти?			
12	Дали внатрешната ревизија на банката има методологија за ревизија на управувањето со ризикот на каматна стапка на банката?			
13	Дали фреквенцијата на внатрешните ревизии, кои се однесуваат на ризикот од каматна стапка, е во согласност со нивото на изложеност и со значењето на овој ризик за банката?			
14	Дали внатрешната ревизија изготвува наоди и препораки за унапредување на управувањето со ризикот од каматна стапка?			
15	Дали се почитуваат препораките од внатрешната ревизија?			
16	Дали банката обезбедува редовно следење на регулативата во врска со управувањето со ризикот на каматна стапка?			
17	Дали банката има информатичка поддршка при управувањето со ризикот на каматна стапка којашто е во согласност со обемот и сложеноста на активностите на банката?			
18	Дали банката врши тестирање на изложеноста на			

	ризикот на каматна стапка при вонредни услови (стрес-сценарија)?			
--	--	--	--	--

	Ликвидносен ризик	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали банката има политика за управување со ликвидносниот ризик?			
2	Дали политиката на банката е во согласност со нејзиниот стратешки план и дали ги дефинира основните принципи на управување со ликвидносниот ризик?			
3	Дали политиката на управување со ликвидносниот ризик, како и останатите соодветни интерни процедури, редовно се унапредуваат и се надополнуваат?			
4	Дали вработените во банката кои се вклучени во процесот на управување со ликвидносниот ризик се запознаени со содржината на политиката за управување со ликвидносниот ризик и дали ја применуваат?			
5	Дали управниот одбор на банката учествува во активностите поврзани со управувањето со ликвидносниот ризик?			
6	Дали банката ги применува основните процеси управувањето со ликвидносниот ризик-идентификација, мерење и оценка, следење и контрола?			
7	Дали банката ги планира и управува со приливите и одливите на средства, со цел да не дојде до недостаток на ликвидни средства?			
8	Дали банката определила интерни лимити за висината на ликвидносните индикатори дефинирани со подзаконски акт?			
9	Дали банката има процедури за дефинирање, примена и следење на интерно утврдените лимити?			
10	Дали банката ги почитува лимитите за ограничување на ликвидносниот ризик, доколку постојат такви лимити?			
11	Дали банката, за потребите на управувањето со ликвидносниот ризик, ги разгледува одделно странските валути кои се најзначајни за банката?			
12	Дали банката има на располагање отворени неотповикливи кредитни линии или други извори на ликвидност, коишто може да ги користи брзо во случај на ликвидносен недостаток?			
13	Дали банката користи поддршка за ликвидност од матичното лице банка и/или од други членки на групата?			
14	Дали банката користи извори на средства по помалку поволни услови од пазарните?			
15	Дали банката го следи нивото на стабилни („core“) депозити?			
16	Дали постои резидуална рочна усогласеност на средствата и обврските, од аспект на нивната очекувана рочност?			
17	Дали банката има развиено сценарија и план на активности во случај на вонредни ситуации?			
18	Дали внатрешната ревизија има усвоено методологија за ревизија во доменот на ликвидносниот ризик на банката?			

19	Дали фреквенцијата на внатрешните ревизии соодветствува со нивото на значење на ликвидносниот ризик за банката?			
20	Дали внатрешната ревизија има наоди и препораки за унапредување на управувањето со ликвидносниот ризик?			
21	Дали се почитуваат препораките од внатрешната ревизија?			
22	Дали во банката има систем за проверка на изложеноста на ликвидносниот ризик при воведувањето нови продукти?			
23	Дали банката има соодветен информативен систем за поддршка при управувањето со ликвидносниот ризик, што е соодветен на обемот и на сложеноста на активностите?			
24	Дали во банката е формиран посебен одбор кој е одговорен за управувањето со средствата и обврските?			
25	Дали во банката се следи концентрацијата на депозитите?			
26	Дали банката има податоци за „неактивните“ депозити?			

	Пазарни ризици	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали банката има политика за управување со пазарните ризици, како и соодветни процедури?			
2	Дали политиката на банката е во согласност со стратегискиот план и дали ги дефинира принципите за управување со пазарниот ризик?			
3	Дали политиката и процедурите редовно се ревидираат и се ажурираат?			
4	Дали соодветните вработени во банката се запознаени со содржината на политиката за управување со пазарниот ризик и дали ја применуваат?			
5	Дали во банката се опфатени основните процеси при управувањето со пазарните ризици-идентификација, мерење и оценка, следење и контрола?			
6	Дали банката има систем кој обезбедува навремено и точно известување на органите на управување во врска со пазарните позиции?			
7	Дали постои поделба на обврските и одговорностите помеѓу тргувањето и управувањето со пазарниот ризик?			
8	Дали овластувањата во врска со девизните трансакции се прецизно дефинирани?			
9	Дали банката воспоставува лимити во врска со пазарниот ризик и дали постои систем за утврдување на пречекорувањата на лимитите?			
10	Дали банката има процедури кои се однесуваат на активностите при надминувањето на лимитите на изложеноста на пазарен ризик?			
11	Дали само овластените лица имаат дозволен пристап до системот за тргување, до евиденцијата и до останатите значајни документи?			
12	Дали банката има систем на внатрешни контроли во врска со тргувањето?			

13	Дали банката користи финансиски инструменти за покривање на отворените позиции кои претставуваат изложеност на пазарен ризик?			
14	Дали банката ги следи и ги анализира движењата на водечките светски финансиски пазари и на домашните финансиски пазари, особено оние пазари каде што е присутна?			
15	Дали банката изготвува дневни извештаи за реализираните и нереализираните добивки и загуби од тргувањето?			
16	Дали овие дневни извештаи се доставуваат дневно до лицата кои се овластени да носат одлуки во врска со финансиските инструменти?			
17	Дали има соодветна диверзификација на инвестициите според типот на инструментот, издавачот, пазарот, сегментот и друго?			
18	Дали банката ја проценува ликвидноста на поединечните финансиски инструменти или на странската валута пред купувањето?			
19	Дали финансиските деривати се користат за заштита на изложеноста од пазарен ризик?			
20	Дали банката подготвува дневни извештаи за отворените девизни позиции по поодделна валута?			
21	Дали банката ги почитува законските лимити за изложеност по одделни валути?			
22	Дали внатрешната ревизија на банката има методологија за ревизија во доменот на управувањето со пазарниот ризик во банката?			
23	Дали фреквенцијата на внатрешните ревизии во доменот на пазарниот ризик е во согласност со нивото на изложеноста и со значењето на пазарниот ризик за банката?			
24	Дали внатрешната ревизија подготвува наоди и препораки за унапредување на управувањето со пазарните ризици?			
25	Дали се почитуваат препораките од внатрешната ревизија?			
26	Дали, при воведувањето нови инструменти, во банката постои систем на испитување на изложеноста на пазарни ризици во врска со новите инструменти?			
27	Дали банката врши тестирање на изложеноста на пазарни ризици при вонредни услови (стрес-сценарија)?			
28	Дали банката обезбедува редовно следење на регулативата во врска со управувањето со пазарните ризици?			
29	Дали банката има информатички систем за поддршка на управувањето со пазарниот ризик, соодветно на големината и на сложеноста на активностите?			

	Оперативен ризик	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали банката има политика за управување со оперативниот ризик?			

2	Дали политиката на банката е во согласност со стратешкиот план и дали ги дефинира основните принципи за управување со оперативниот ризик?			
3	Дали политиката јасно го дефинира оперативниот ризик?			
4	Дали политиката на банката ги дефинира основните процеси при управувањето со оперативниот ризик-идентификација, оценка, следење, намалување и контрола ?			
5	Дали политиката на банката за управување со оперативниот ризик и другите интерни процедури редовно се унапредуваат и се надополнуваат?			
6	Дали политиката го дефинира пристапот на управување со неочекувани настани кои можат да предизвикаат големи загуби?			
7	Дали управниот одбор именувал лице или одбор за управување со оперативниот ризик?			
8	Дали вработените во банката кои се вклучени во системот за управување со оперативниот ризик се запознаени со содржината на политиката за управување со оперативниот ризик?			
9	Дали лицата задолжени за управување со оперативниот ризик имаат соодветно искуство и квалификации?			
10	Дали надзорниот одбор го одобрил воспоставувањето и организацијата на системот на внатрешни контроли во банката?			
11	Дали политиката за управување со оперативниот ризик ги вклучува сите компоненти на можните загуби од оперативен ризик по типови ?			
12	Дали банката ги идентификувала главните надворешни и внатрешни фактори кои ја сочинуваат изложеноста на оперативен ризик?			
13	Дали банката ја идентификувала горната граница на толеранцијата на оперативниот ризик?			
14	Дали банката има процедури за управување со оперативниот ризик?			
15	Дали надзорниот и управниот одбор се редовно информирани за процесот на управување со оперативниот ризик?			
16	Дали банката води посебна евиденција за загубите настанати од оперативниот ризик?			
17	Дали банката врши проценка на евентуалните идни загуби од оперативниот ризик?			
18	Дали политиките и процедурите на банката ги опишуваат најважните елементи и активности за контрола на оперативниот ризик?			
19	Дали банката, при воведување нови производи/активности и операции врши анализи од аспект на оперативниот ризик?			
20	Дали управувањето со оперативниот ризик ги опфаќа и деловните единици на банката (експозитури, филијали и сл.)?			
21	Дали управувањето со оперативниот ризик ги опфаќа друштвата за помошни услуги на банката?			
22	Дали интерните системи на контрола ги опфаќаат и			

	деловните единици и друштвата за помошни услуги на банката?			
23	Дали банката ја следи финансиската состојба на друштвата за помошни услуги на банката?			
24	Дали внатрешната ревизија на банката има методологија за ревизија во доменот на оперативниот ризик на банката?			
25	Дали фреквенцијата на внатрешните ревизии во доменот на оперативниот ризик е во согласност со нивото на изложеноста на оперативниот ризик?			
26	Дали внатрешната ревизија на банката има свои наоди и препораки за унапредување на управувањето со оперативниот ризик?			
27	Дали се почитуваат препораките од внатрешната ревизија?			
28	Дали банката има информатички систем за поддршка при управувањето со оперативниот ризик?			
29	Дали се јасно дефинирани одговорностите за воспоставување, унапредување и спроведување на политиките за сигурноста на информативниот систем и планот за континуитет во работењето?			
30	Дали политиките и планот од претходното прашање се во согласност со регулативата на Народната банка?			
31	Дали банката обезбедила надзор над планот за континуитет?			
32	Дали банката има план на активности во случај на прекин на услугите од друштвото за помошни услуги на банката?			
33	Дали има јасно документираните процедури за идентификување на итните ситуации во кои се употребува планот?			
34	Дали планот вклучува процедури за пренесување на деловните процеси на алтернативната локација?			

	Внатрешна ревизија	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали надзорниот одбор организирал служба за внатрешна ревизија?			
2	Дали банката има внатрешна ревизија како независен организациски сегмент кој функционира издвоено од другите организациски делови во банката?			
3	Дали надзорниот одбор ја уредува организациската поставеност, правата, одговорностите и односите со другите организациски делови во банката, како и одговорностите на раководителот на службата за внатрешна ревизија?			
4	Дали внатрешната ревизија има политики и процедури за вршење на ревизијата кои се одобрени од надзорниот одбор?			
5	Дали се соодветни системите на внатрешна контрола во банката и дали периодично се тестираат и се ревидираат?			
6	Дали управниот одбор на банката обезбедил непречено функционирање на внатрешната ревизија, односно дали обезбедил службата за внатрешна ревизија да има			

	пристап до документацијата и до вработените во банката, со цел да се спроведуваат непречено нејзините активности?			
7	Дали внатрешната ревизија на банката опфаќа: а) испитување и оценка на адекватноста и ефикасноста на системите на внатрешна контрола? б) оценка на спроведувањето на политиките за управување со ризиците? в) оценка на поставеноста на информативниот систем? г) оценка на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи? д) проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето, согласно со прописите? ѓ) проверка на почитувањето на прописите, етичкиот кодекс, политиките и процедурите? е) оценка на системите за спречување перење пари? ж) оценка на услугите што банката ги добива од друштвата за помошни услуги на банката? з) спроведување истраги за посебна намена? с) ревизија на работењето на лицето/службата за контрола на примена на прописите?			
8	Дали во внатрешната ревизија има најмалку едно лице кое поседува сертификат за овластен ревизор?			
9	Дали лицето кое врши внатрешна ревизија извршува и други задачи?			
10	Дали внатрешната ревизија врши следење на ефикасноста на функционирањето на системите за внатрешна контрола?			
11	Дали внатрешната ревизија е независна?			
12	Дали вработените во внатрешната ревизија имаат искуство и познавања од областа на ревизијата?			
13	Дали внатрешната ревизија подготвува наоди и препораки од извршените ревизии?			
14	Дали внатрешната ревизија врши проверка на постапувањето по дадените наоди и препораки?			
15	Дали внатрешната ревизија ги опфаќа и деловните единици на банката (експозитури, филијали, шалтери и сл.)?			
16	Дали внатрешната ревизија ги опфаќа кредитните посредници на банките најмалку според законски одредената динамика?			
17	Дали внатрешната ревизија врши контрола на друштвата за обезбедување помошни услуги на банката и на договорите потпишани помеѓу банката и овие друштва?			
18	Дали внатрешната ревизија изготвува извештаи за внатрешната ревизија, и тоа најмалку во обемот и динамиката што се предвидени во Законот за банките?			
19	Дали внатрешната ревизија ги доставува полугодишниот и годишниот извештај за работењето до надзорниот одбор, управниот одбор и одборот за ревизија на банката?			
20	Дали внатрешната ревизија веднаш ги известува надзорниот одбор и управниот одбор на банката, доколку во текот на ревизијата утврди непочитување на стандардите за управување со ризиците поради што			

	постои можност за нарушување на ликвидноста или солвентноста на банката?			
21	Дали внатрешната ревизија веднаш го известува надзорниот одбор доколку во текот на ревизијата утврди дека управниот одбор на банката не ги почитува прописите, општите акти и интерните процедури на банката?			
22	Дали управниот одбор на банката веднаш презема мерки за надминување на неправилностите во системите за внатрешна контрола, утврдени при внатрешната ревизија?			
23	Дали системите на банката за вршење контрола се во согласност со големината и обемот на активностите на банката, како и на обемот и видот на ризиците на кои таа е изложена?			
24	Дали се врши редовна контрола, тестирање и унапредување на системите на контрола?			
25	Дали внатрешната ревизија врши редовни ревизии и дали се тие во согласност со усвоените планови на целокупното работење на банката и во согласност со обемот и значењето на одделните активности?			
26	Дали управниот одбор или одборот за ревизија врши оценка на ефективност на внатрешната ревизија?			

	Корпоративно управување, усогласеност со прописите, останато	ДА	НЕ	Коментар
1	Дали органите на банката се поставени во согласност со регулативата?			
2	Дали се исполнуваат критериумите за лицата со посебни права и одговорности?			
3	Дали управниот одбор на банката е целосно запознаен со ризиците на кои е изложена банката во своето работење?			
4	Дали постои формална поделба на одговорноста меѓу членовите на управниот одбор и лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во банката?			
5	Дали управниот одбор врши оценување на ефикасноста на лицата со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во банката?			
6	Дали управниот одбор врши периодична оценка на своето работење?			
7	Дали постои Етички кодекс и дали се почитува?			
8	Дали управниот одбор е вклучен во оперативните активности во банката?			
9	Дали управниот одбор ги остварува планираните активности и резултати?			
10	Дали постои план за обуки на вработените во банката?			
11	Дали банката води евиденција за судските процеси?			
12	Дали банката има ажурирани податоци за акционерите и поврзаните лица?			
13	Дали актите на банката се во согласност со			

	регулативата?			
14	Дали управниот одбор на банката именувал лице/лица или организирал служба за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите?			
15	Дали лицето/лицата кои се задолжени за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите имаат соодветно искуство и квалификации?			
16	Дали лицето/службата за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите се самостојни во извршувањето на работите што се во нивна надлежност и дали ги извршуваат единствено работите на контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите?			
17	Дали лицето/лицата кои се задолжени за контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите поднесуваат месечни извештаи до управниот одбор, односно квартални извештаи до надзорниот одбор на банката?			
18	Дали во работењето на банката постојат значајни отстапувања од прописите?			
19	Дали извештаите (на датумот на финансиските извештаи) кои банката ги доставува до Народната банка за потребите на супервизијата се точни и навремени?			
20	Дали постојат соодветни процедури за обезбедување усогласеност со прописите?			
21	Дали се почитуваат решенијата и мерките изречени од гувернерот?			
22	Дали банката има процедури за спречување перење пари и дали тие се применуваат?			
23	Дали вработените во банката се запознаени со процедурите за спречување перење пари?			
24	Дали банката има годишни и стратешки планови и цели?			
25	Дали во банката постојат интерни контролни процедури во доменот на набавките?			